

משל מסעי בן המלך החולה ב'הלוך וחזור' "כאן ישננו, כאן הוקרנו, כאן חששת את ראשך"...

ספר במדבר פרק לג

אֵלֶּה מִסְעֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יָצְאוּ מֵאֶרֶץ
מִצְרַיִם לְיַצְבֵּאתָם בְּיַד מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן:

רש"י על במדבר פרק לג פסוק א

אלה מסעי – למה נכתבו המסעות הללו. להודיע חסדיו של מקום..... זה מיסודו של רבי משה הדרשן.

ורבי תנחומא דרש בו דרשה אחרת משל למלך שהיה בנו חולה והוליכו למקום רחוק לרפאותו כיון שהיו חוזרין התחיל אביו מונה כל המסעות אמר לו כאן ישננו כאן הוקרנו כאן חששת את ראשך וכו'

(ובמדבר רבה: "כך אמר לו הקב"ה מנה להם כל המקומות שהכעיסוני, לכך נאמר: אלה מסעי בני ישראל"):

והשאלות של הרב:

- א. הרי המשל מדויק – היכן מצינו בנמשל שלש דוגמאות המכוונות לשלשת האירועים שקרו למלך ובנו?
- ב. מפירוט שלשת דוגמאות אלו בלבד – משמע שאלו מצבים-כלליים בכל מ"ב המסעות – האמנם?
- ג. הדוגמאות: "חששת את ראשך" או "הוקרנו" הם משל ל"הכעיסוני" אבל מה רע ב"ישננו"?
- ד. ב"ישננו" ו"הוקרנו" נאמר ל' רבים המלך ובנו, אך בדוגמא: "חששת את ראשך" רק בו המלך...

בפשטות; מכוון לשלשת המסעות הראשונים;

- מרעמסס לסוכות – ושם ישנו אותו לילה...
- מסוכות לאיתם – באו עניי הכבוד: כאן הוקרנו...

כדמוכח מתרגום יונתן שמות יב. לז.

ונטלו בני ישראל מן פילוסין לסוכות מאה ותלתין מילין
תמו איתחפילו שבעת ענני יקרא ארבעה מארבע
ליטריהון וחד מעילויהון ללא ייחות עליהון מטרא
וברדא ולא יתמרכון בשרבי שמשא...

- מאיתם לפי החירות: עם טענו "טענה שכלית" ... "חששת את ראשך"....[קושיות על כפירה]

- ה. ברם, מאחר ומונה להם כל המסעות – צ"ל הלא ישנם מסעות שלא היה עם כלל ענין של "הכעיסוני"?
- ו. במשל משמע שהמלך מתאר את מה שאירע להם בעת חזירתם לאתם חניות... בנמשל היכן חזרו על המסעות?!.. הלא הלכו והתקדמו לא"י?!

משמע שעלשפת הדוגמאות כוללות את כל ה"מסעי בני ישראל"

והבליאוד ב'זנה:

המסעות במדבר העמים רומזים לירידת הנשמה לעולם הזה שתכלית-ירידה זו היא לא רק לבירור "מדבר-העמים" אלא גם לעלית-הנשמה עצמה בזכות עבודתה בבירורים!

אבל

בעת המסעות נרגש רק ההעלם והסתר של הירידה ואילו העלייה שבעקבותיה זהו רק דבר עתידי - ובעת המסעות איננו מורגש! גוף ועצם הצמצום הוא היפך הרצון העליון]

ברם, לאחר השלמת המסעות

כשמגיעים לשלב העלייה- אזי נתגלה למפרע שכל אלו הירידות- "עלייה" היו

"כיוון שהיו חוזרין" [במסע-העליה רטרואקטיבי] התחיל אביו מונה כל המסעות כדי שיכיר לו בנו טובה על כל הסבל שהיה

"אורך ה' כי אנפת בי"

ושמא תאמר

כיצד בכל זאת ניתן לקרא למסעות ב"מדבר העמים" חסד ועלייה?

ממשיך המשל לבאר:

שבן המלך אינו הולך לבדו ומעצמו לטייל במדבריות אלא "המלך מוליכו" ובמטרה: "לרפאותו!" הרי שהירידה איננה "עונש" כי אם "תהליך-ריפוי" הכרחי.

אלא שיש להבין:

אמנם כללות הירידה ל"מדבר העמים" המקבילה ל"ירידת הנשמה לגוף ולעולם הזה הגשמי היא "מתוכננת" מלמעלה "לצורך עלייה"

אבל כל ה"הכעיסוני" שהוא תוצאה של "חמאים-בחיריים" שהם כשלונו של האדם במאבק-הבחירי נגד יצרו

האמנם גם הם חלק מתהליך של "המלך מוליכו" בתכנון אלוקי מראש?

[הן אמת שכגודל שפלות ה"ירידה" – כך גודל עומק הכח הדרוש לתיקונו המתגלה עקב הנפילה ברם, זהו לכאורה רק "בדיעבד" ו"מכאן ולהבא" אך מנין לנו שגם זה "תוכנו" ע"י "המלך שמוליכו"?]

מבאר על כך אדמו"ר האמצעי ב"תורת חיים":

מדרש תנחומא וישב פרק ד

(ד) ויוסף הורד מצרימה זש"ה לכו חזו מפעלות אלהים נורא עלילה בני אדם (תהלים כה) א"ר יהושע בן קרחה אף הנוראות שאתה מביא עלינו בעלילה את מביאן

בא וראה כשבדא הקב"ה את העולם מיום הראשון ברא מלאך המות מנין א"ר ברכיה משום שנאמר וחושך על פני תהום (בראשית א) זה מלאך המות המחשיך פניהם של בריות ואדם נברא כעשי ועלילה נתלה בו שהוא הביא את המיתה לעולם שנאמר כי ביום אכלך ממנו מות תמות

מלה"ד למי שמבקש לגרש את אשתו כשבקש לילך לביתו כתב גמ ונכנס לביתו והגש בידו מבקש עלילה ליתנו לה אמר לה מזוגי לי את הכוס שאשתה מזוגה לו כיון שנמל הכוס מידה אמר לה הרי זה גיטך אמרה לו מה פשעי אמר לה צאי מביתי שמזגת לי כוס פשור אמרה לו כבר היית יודע שאני עתידה למוזג לך כוס פשור שכתבת הגמ והביאתו בידך

אף כך אמר אדם לפני הקב"ה רבש"ע עד שלא בראת עולמך קודם שני אלפים שנה היחה תורה אצלך אמון שכך כתיב (משלי ח) ואהיה אצלו אמון ואהיה שעשועים יום יום ב' אלפים שנה וכתיב בה (במדבר יט) זאת התורה אדם כי ימות באהל אלולי שהתקנת מות לבריות היית כותב בה כך? אלא באת לתלות בי את העלילה הוי! נורא עלילה על בני אדם

הרי ש"מלמעלה הסיתו עליו את הילר הרע להביאו לחטא זה" [ואין זה סותר לבחירה החפשית, מפני] ש"העזר העליון לבחי' הרע לגבור על הטוב" הוא באופן נעלם ואינו נרגש בתודעת האדם ואינו מכריחו באופן מוחלט! [ראה בכל הני"ל תו"ח תולדות מו.ד.]

נמצא שלא רק

כללות-הירידה לגוף ועולם הזה החומרי

הרמוז בשלשת המסעות הראשונים

שעדיין היו בבחינת "זכו"

שלכן מפרט המדרש רק שלשת הדוגמאות בלבד

כי בהם ניכר בגילוי ש "המלך מוליכו"

אלא

גם החלטותיו הבחיריות השגויות של האדם "יתוכנו" מלמעלה ע"מ להביאו ל"יתרון האור מתוך החושך"

הרמוזים במסעות הנותרים ש"הכעיסוני" שנבעו מחטאיהם של בני ישראל

[גם שם 'המלך מוליכו' אל הנסיון ואחר שבוחר בבחירתו ירצה לילך - מוליכו אותו]

המסעות שענד קרי"ס [זכו] הם ה"ממוצע"

בין מקום יישוב ובין "המדבר הגדול"

יישוב = קדושה משכן ה'אדם'

מדבר הקרוב ליישוב = ק"נ

מדבר הגדול והנורא = גקה"ט

משמעות שלשת-הדוגמאות ה'מתוכננות'

בעבודת הנשמה ומסעותיה בעולם

[ששלושתן עדיין אינן מחלה אמיתית]

כדי לאפשר מצב של

"החיים והמוות נתתי לפניך... ובחרת בחיים"

נדרשים שלשה עניינים שיש לחדשם:

א.

"הורדת" הנשמה ממקום ה"אור"

דבר המאפשר את מציאות "המוות" ר"ל

ב.

פתיחת "אשנב של אור"

בבחינת "שיתף בו מידת הרחמים"

שתאפשר הכרה ב"חיים וטוב"

ג.

כדי לאפשר "חפשיות-הבחירה"

יש להעניק יכולת-שכלית גם לנפש הבהמית

שתנמק את ה"תועלת" בבחירת הרע

ותאפשר התמודדות שני ה"שכלים"

וכנגד שלשה שלבים הכרחיים הללו

רומזים שלשת הדוגמאות במשל :

ישננו:

שינה - עניינה "העלם וסילוק השכל"

משל לעניין הצמצום האלוקי

התקדו:

עניינו שילוב כוונת ה"חסד" ב"גבורות-הצמצומים"

כי "חוס" שהוא מתולדות האש : גבורה

ו"קור" שמתכונות ה"מים": חסד

מדרש רבה בראשית פרשה יב פסקה טו

(טו) ה' אלהים למלך שהיו לו כוסות ריקים אמר המלך אם אני נתון לתוכן חמין הם מתבקעין צונן הם מקריסין ומה עשה המלך ערב חמין בצונן ונתן בהם ועמדו

כך אמר הקב"ה אם בורא אני את העולם במדת הרחמים הוי חטייה סגיאיין במדת הדין היאך העולם יכול לעמוד אלא הרי אני בורא אותו במדת הדין ובמדת הרחמים והלואי יעמוד :

הששת את ראשך

הנפש הבהמית

"חשה" שיש לה "ראש" שכל אנושי חומרי

המאפשר שני צדדים שכליים לבחירה

על פי זה יתכן:

"ישננו" ו"הוקרנו"

[הצמצום וכוונת-הגילוי שבחוכו]

הם נרגשות לא רק במצב "בן המלך"

אלא הם נפעלות גם ב"מלך" עצמו

[שהוא המצמצם והוא המכוון לגילוי שלאחריו]

אבל

"חששת את ראשך"

תחושת הישות השכלית עצמאית של הנפש הבהמית

שייכת רק ל"בן המלך"...

יינה של תורה:

שלשת המצבים הראשונים - שה"מלך מוליכו" בגילוי

הם השורש והסיבה לכל שאר המסעות [וכו'...]

ובימות המשיח "כשהיו חוזרין" יתגלה שהיו כולם "עליות"